

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 lipca 2017 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie, Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSO Alicja Fronczyk

Protokolant: sekr. sąd. Piotr Brodowski

po rozpoznaniu w dniu 05 lipca 2017 roku w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa **P. W. i małoletniego J. W. reprezentowanego przez przedstawiciela ustawowego P. W.**

przeciwko **(...) S. A. z siedzibą w S.**

o zadośćuczynienie, odszkodowanie i rentę

I. zasądza od pozwanego (...) S. A. z siedzibą w S. na rzecz powoda P. W. kwotę 185 000 zł. (sto osiemdziesiąt pięć tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia 25 grudnia 2014 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku i ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 01 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia;

II. zasądza od pozwanego (...) S. A. z siedzibą w S. na rzecz powoda P. W. kwotę 70 000 zł. (siedemdziesiąt tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia 25 grudnia 2014 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku i ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 01 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty tytułem odszkodowania;

III. zasądza od pozwanego (...) S. A. z siedzibą w S. na rzecz powoda P. W. kwotę 5 073,76 zł. (pięć tysięcy siedemdziesiąt trzy złote siedemdziesiąt sześć groszy) z ustawowymi odsetkami od dnia 25 grudnia 2014 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku i ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 01 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów pogrzebu;

IV. w pozostałym zakresie powództwo P. W. oddala;

V. zasądza od pozwanego (...) S. A. z siedzibą w S. na rzecz powoda P. W. kwotę 5 977,95 zł. (pięć tysięcy dziewięćset siedemdziesiąt siedem złotych dziewięćdziesiąt pięć groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu;

VI. nakazuje pobrać od pozwanego (...) S. A. z siedzibą w S. na rzecz Skarbu Państwa (Kasy Sądu Okręgowego w Warszawie) kwotę 11 254 zł. (jedenaście tysięcy dwieście pięćdziesiąt cztery złote) tytułem uiszczenia brakujących kosztów sądowych;

VII. zasądza od pozwanego (...) S. A. z siedzibą w S. na rzecz powoda J. W. kwotę 185 000 zł. (sto osiemdziesiąt pięć tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia 25 grudnia 2014 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku i ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 01 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia;

VIII. zasądza od pozwanego (...) S. A. z siedzibą w S. na rzecz powoda J. W. kwotę 90 000 zł. (dziewięćdziesiąt tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia 25 grudnia 2014 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku i ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 01 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty tytułem odszkodowania;

IX. w pozostałym zakresie powództwo J. W. oddala;

X. zasądza od pozwanego (...) S. A. z siedzibą w S. na rzecz powoda J. W. kwotę 4 523,70 zł. (cztery tysiące pięćset dwadzieścia trzy złote siedemdziesiąt groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu;

XI. nakazuje pobrać od pozwanego (...) S. A. z siedzibą w S. na rzecz Skarbu Państwa (Kasy Sądu Okręgowego w Warszawie) kwotę 11 050 zł. (jedenaście tysięcy pięćdziesiąt złotych) tytułem uiszczenia brakujących kosztów sądowych;

sprawy z powództwa **D. B.**

przeciwko (...) **S. A. z siedzibą w S.**

o zadośćuczynienie i odszkodowanie

I. zasądza od pozwanego (...) S. A. z siedzibą w S. na rzecz powoda D. B. kwotę 40 000 zł. (czterdzieści tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia 15 stycznia 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku i ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 01 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia;

II. zasądza od pozwanego (...) S. A. z siedzibą w S. na rzecz powoda D. B. kwotę 63,72 zł. (sześćdziesiąt trzy złote siedemdziesiąt dwa grosze) z ustawowymi odsetkami od dnia 15 stycznia 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku i ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 01 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów pogrzebu;

III. w pozostałym zakresie powództwo D. B. oddala;

IV. zasądza od pozwanego (...) S. A. z siedzibą w S. na rzecz powoda D. B. kwotę 2 350,94 zł. (dwa tysiące trzysta pięćdziesiąt złotych dziewięćdziesiąt cztery grosze) tytułem zwrotu kosztów procesu;

sprawy z powództwa **M. B.**

przeciwko (...) **S. A. z siedzibą w S.**

o zadośćuczynienie i odszkodowanie

I. zasądza od pozwanego (...) S. A. z siedzibą w S. na rzecz powoda M. B. kwotę 40 000 zł. (czterdzieści tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia 15 stycznia 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku i ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 01 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia;

II. zasądza od pozwanego (...) S. A. z siedzibą w S. na rzecz powoda M. B. kwotę 63,72 zł. (sześćdziesiąt trzy złote siedemdziesiąt dwa grosze) z ustawowymi odsetkami od dnia 15 stycznia 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku i ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 01 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów pogrzebu;

III. w pozostałym zakresie powództwo M. B. oddala;

IV. zasądza od pozwanego (...) S. A. z siedzibą w S. na rzecz powoda M. B. kwotę 2 350,94 zł. (dwa tysiące trzysta pięćdziesiąt złotych dziewięćdziesiąt cztery grosze) tytułem zwrotu kosztów procesu;

sprawy z powództwa **A. i A. B. (1)**

przeciwko (...) **S. A. z siedzibą w S.**

o zadośćuczynienie i odszkodowanie

I. zasądza od pozwanego (...) S. A. z siedzibą w S. na rzecz powoda A. B. (1) kwotę 80 000 zł. (osiemdziesiąt tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia 15 stycznia 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku i ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 01 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia;

II. zasądza od pozwanego (...) S. A. z siedzibą w S. na rzecz powoda A. B. (1) kwotę 118,80 zł. (sto osiemnaście złotych osiemdziesiąt groszy) z ustawowymi odsetkami od dnia 15 stycznia 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku i ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 01 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów pogrzebu;

III. zasądza od pozwanego (...) S. A. z siedzibą w S. na rzecz powoda A. B. (1) kwotę 7 983,95 zł. (siedem dziewięćset osiemdziesiąt trzy złote dziewięćdziesiąt pięć groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu;

IV. zasądza od pozwanego (...) S. A. z siedzibą w S. na rzecz powódki A. B. (2) kwotę 80 000 zł. (osiemdziesiąt tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia 15 stycznia 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku i ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 01 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia;

V. zasądza od pozwanego (...) S. A. z siedzibą w S. na rzecz powódki A. B. (2) kwotę 7 977,95 zł. (siedem dziewięćset siedemdziesiąt złotych dziewięćdziesiąt pięć groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt I C 1172/15

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 02 września 2015 roku skierowanym przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w S. powodowie P. W. i małoletni J. W. reprezentowany przez przedstawiciela ustawowego – ojca P. W. wnieśli o zasądzenie:

- na rzecz powoda P. W. kwoty 190 000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 25 grudnia 2014 roku do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę z powodu śmierci żony A. W. (1), kwoty 70 000 zł. wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 25 grudnia 2014 roku do dnia zapłaty tytułem odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej na skutek śmierci żony A. W. (1), kwoty 5 073,76 zł. z ustawowymi odsetkami od dnia 25 grudnia 2014 roku do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów pogrzebu;

- na rzecz powoda J. W. kwoty 190 000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 25 grudnia 2014 roku do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę z powodu śmierci matki A. W. (1), kwoty 100 000 zł. wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 25 grudnia 2014 roku do dnia zapłaty tytułem odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej na skutek śmierci matki A. W. (1), kwoty 4 588,63 zł tytułem skapitalizowanej renty alimentacyjnej za okres od grudnia 2014 roku do września 2015 roku w wysokości 4 500 zł. i skapitalizowanych odsetek ustawowych liczonych od upływu terminu płatności poszczególnych rat renty począwszy od 11 stycznia 2015 roku do dnia 31 sierpnia 2015 roku w wysokości 88,63 zł; kwoty 450 zł. tytułem comiesięcznej renty alimentacyjnej dla małoletniego J. W. płatnej do 10 – tego dnia każdego miesiąca poczynając od października 2015 roku z ustawowymi odsetkami w przypadku uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat (k. 2-2v).

Powodowie wnieśli również o zasądzenie od pozwanego na ich rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 34 zł. (k. 2v).

W uzasadnieniu pozwu powodowie wskazali, że w dniu 18 października 2014 roku doszło do wypadku drogowego, w wyniku którego zginęła żona P. W. i matka J. A. W.. Odpowiedzialność cywilna pozwanego względem powodów wynika z umowy ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej, jaką w chwili tego zdarzenia posiadał kierujący pojazdem mechanicznym – samochodem osobowym marki T. o nr rej. (...) Ł. W.. Powodowie doznali znacznej krzywdy i cierpień w związku ze śmiercią ich żony i matki, co uzasadnia żądanie zadośćuczynień, a dodatkowo skutek jej śmierci doszło do pogorszenia się sytuacji życiowej powodów, stąd zgłoszono żądanie odszkodowania. Powód P. W. poniósł ponadto koszty pogrzebu, które ubezpieczyciel sprawcy winien zwrócić w całości, a w toku postępowania likwidacyjnego pokrył je jedynie w 50% przyjmując przyczynienie się A. W. (1) do powstania szkody ze względu na niezapięcie pasów bezpieczeństwa, co jest przez powodów kwestionowane (k. 3v-16v). Powodowie wskazali, że ubezpieczyciel został zawiadomiony o szkodzie i ich roszczeniach pismem, które otrzymał w dniu 24 listopada 2014 roku i częściowo zaspokoił ich żądania dokonując wypłaty na rzecz J. W. kwoty 20 000 zł. (jako 50% z 40 000 zł.) tytułem zadośćuczynienia, 10 000 zł. (jako 50% z 20 000 zł.) tytułem odszkodowania za znaczne pogorszenie się jego

sytuacji po śmierci matki, a na rzecz P. W. kwoty 20 000 zł. (jako 50% z 40 000 zł.) tytułem zadośćuczynienia, 10 000 zł. (jako 50% z 20 000 zł.) tytułem odszkodowania za znaczne pogorszenie się jego sytuacji po śmierci żony i kwotę 2 520,01 zł. jako 50% z 5 040,02 zł. tytułem zwrotu kosztów pogrzebu (k. 4v). Powodowie nie zgadzając się na przyznane i wypłacone kwoty wnieśli niniejszy pozew.

W odpowiedzi na pozew pozwany - (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w S. - wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od każdego z powodów kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych wraz z opłatą od pełnomocnictwa (k. 183).

W tym kwalifikowanym piśmie procesowym pozwany uznał swoją odpowiedzialność cywilną z tytułu wypadku z dnia 18 października 2014 roku, w wyniku którego śmierć poniosła A. W. (1), zakwestionował natomiast wysokość roszczeń każdego z powodów i ich nieudowodnienie (k. 185). Pozwany wnosząc o oddalenie powództwa wskazał, że w toku likwidacji szkody przyznał na rzecz każdego z powodów wskazane w pozwie kwoty po 20 000 zł. tytułem zadośćuczynienia i po 10 000 zł. tytułem odszkodowania oraz zwrócił część kosztów pogrzebu. Pozwany jednocześnie wyjaśnił, że wypłacił na rzecz każdego z powodów 50% przyznanych kwot, ponieważ według pozwanego A. W. (1) w 50% przyczyniła się do zaistnienia szkody poruszając się bez zapiętych pasów bezpieczeństwa. Zdaniem pozwanego wypłacając wskazane kwoty zakład ubezpieczeń wywiązał się z obowiązku cywilnego, a na wypadek uwzględnienia roszczeń zaznaczył konieczność zasądzenia odsetek od dnia wyrokowania (k. 185-191).

W pozwie 27 października 2015 roku powód D. B. wniósł o zasądzenie od pozwanego - (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w S. kwoty 75000 zł. z ustawowymi odsetkami od kwoty 40 000 zł. od dnia 15 stycznia 2015 roku, a od kwoty 35 000 zł. od dnia doręczenia pozwanemu odpisu pozwu do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia za śmierć siostry A. W. (1), kwoty 63,72 zł. z ustawowymi odsetkami od kwoty 40 000 zł. od dnia 15 stycznia 2015 roku do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów pogrzebu, a ponadto domagał się od pozwanego zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych wraz z opłatą od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł. (k. 2-12 akt XXVC 1979/15).

W podstawie faktycznej powództwa powód powołał się na odpowiedzialność pozwanego ubezpieczyciela za sprawcę wypadku komunikacyjnego z dnia 18 października 2014 roku, w którym zginęła siostra powoda - A. W. (1), co doprowadziło do naruszenia jego dobra osobistego w postaci więzi rodzinnej. Powód wskazał, że otrzymał od pozwanego w toku likwidacji szkody zgłoszonej mu w dniu 15 grudnia 2014 roku kwotę 10 000 zł. stanowiącej 50% zadośćuczynienia, pomniejszonego o przyjęte przez likwidatora przyczynienie się poszkodowanej A. W. (1) do powstania szkody z uwagi na niezapięcie pasów bezpieczeństwa. Powód podał nadto, że towarzystwo ubezpieczeń zwróciło mu połowę poniesionych kosztów pogrzebu, dlatego domaga się uzupełnienia tego odszkodowania o kwotę 63,72 zł. (k.8-9 akt XXVC 1979/15).

W odpowiedzi na pozew pozwany - (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w S. - wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych wraz z opłatą od pełnomocnictwa (k. 82-88 akt XXVC 1979/15).

W tym piśmie procesowym pozwany uznał swoją odpowiedzialność cywilną z tytułu wypadku z dnia 18 października 2014 roku, w wyniku którego śmierć poniosła siostra powoda - A. W. (1), zakwestionował natomiast wysokość roszczeń powoda i ich nieudowodnienie; zanegował wymagalność roszczeń na datę wcześniejszą niż dzień wyrokowania. Pozwany wnosząc o oddalenie powództwa wskazał, że w toku likwidacji szkody przyznał na rzecz powoda kwotę 20 000 zł, którą pomniejszył o 50% z uwagi na uznanie, iż A. W. (1) przyczyniła się do zaistnienia szkody podróżując bez zapiętych pasów bezpieczeństwa. Zdaniem pozwanego wypłacając połowę poniesionych kosztów pogrzebu w kwocie 63,72 zł. zakład ubezpieczeń wywiązał się z obowiązku cywilnego (k. 87 akt XXVC 1979/15).

Mocą zarządzenia z dnia 29 kwietnia 2016 roku wydanego na podstawie art. 219 k.p.c. sprawa XXVC 1979/15 została połączona do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia ze sprawą IC 1172/15 i dalej obydwie sprawy toczyły się pod wspólną sygnaturą IC 1172/15 (k. 208 akt XXVC 1979/15).

W pozwie 26 października 2015 roku powód M. B. wniósł o zasądzenie od pozwanego - (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w S. kwoty 75000 zł. z ustawowymi odsetkami od kwoty 40 000 zł. od dnia 15 stycznia 2015 roku, a od kwoty 35 000 zł. od dnia doręczenia pozwanemu odpisu pozwu do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia za śmierć siostry A. W. (1), kwoty 63,72 zł. z ustawowymi odsetkami od kwoty 40 000 zł. od dnia 15 stycznia 2015 roku do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów pogrzebu, a ponadto domagał się od pozwanego zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych wraz z opłatą od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł. (k. 2-11 akt IIC 825/15).

W podstawie faktycznej powództwa powód powołał się na odpowiedzialność pozwanego ubezpieczyciela za sprawcę wypadku komunikacyjnego z dnia 18 października 2014 roku, w którym zginęła siostra powoda A. W. (1), co doprowadziło do naruszenia jego dobra osobistego w postaci więzi rodzinnej. Powód wskazał, że otrzymał od pozwanego w toku likwidacji szkody zgłoszonej mu w dniu 15 grudnia 2014 roku kwotę 10 000 zł. stanowiącej 50% zadośćuczynienia pomniejszonego o przyjęte przez likwidatora przyczynienie się poszkodowanej A. W. (1) do powstania szkody z uwagi na niezapięcie pasów bezpieczeństwa. Powód podał nadto, że towarzystwo ubezpieczeń zwróciło mu połowę poniesionych kosztów pogrzebu, dlatego domaga się uzupełnienia tego odszkodowania o kwotę 63,72 zł. (k.3-11 akt IIC 825/15).

W odpowiedzi na pozew pozwany - (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w S. - wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych wraz z opłatą od pełnomocnictwa (k. 66-72 akt IIC 825/15).

W tym piśmie procesowym pozwany uznał swoją odpowiedzialność cywilną z tytułu wypadku z dnia 18 października 2014 roku, w wyniku którego śmierć poniosła siostra powoda - A. W. (1), zakwestionował natomiast wysokość roszczeń powoda i ich nieudowodnienie; zanegował wymagalność roszczeń na datę wcześniejszą niż dzień wyrokowania. Pozwany wnosząc o oddalenie powództwa wskazał, że w toku likwidacji szkody przyznał na rzecz powoda kwotę 20 000 zł, którą pomniejszył o 50% z uwagi na uznanie, iż A. W. (1) przyczyniła się do zaistnienia szkody podróżując bez zapiętych pasów bezpieczeństwa. Zdaniem pozwanego wypłacając połowę poniesionych kosztów pogrzebu w kwocie 63,72 zł. zakład ubezpieczeń wywiązał się z obowiązku cywilnego (k. 72 akt IIC 825/15).

Na podstawie art. 219 k.p.c. mocą postanowienia z dnia 21 marca 2016 roku sprawa IIC 825/15 została połączona do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia ze sprawą IC 1172/15 i dalej obydwie sprawy toczyły się pod wspólną sygnaturą IC 1172/15 (k. 230 akt IIC 825/15).

W pozwie 12 października 2015 roku powodowie: A. B. (2) i A. B. (1) wnieśli o zasądzenie od pozwanego - (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w S. na rzecz:

- A. B. (2) kwoty 80 000 zł. z ustawowymi odsetkami od dnia 15 stycznia 2015 roku do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia za śmierć córki A. W. (1),

- A. B. (1) kwoty 80 000 zł. z ustawowymi odsetkami od dnia 15 stycznia 2015 roku do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia za śmierć córki A. W. (1), kwoty 118,80 zł. z ustawowymi odsetkami od dnia 15 stycznia 2015 roku do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów pogrzebu, a ponadto domagali się od pozwanego zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych wraz z opłatą od pełnomocnictwa w kwocie 34 zł. (k. 2-14 akt IC 1161/15).

W podstawie faktycznej powództwa powodowie powołali się na odpowiedzialność cywilną pozwanego ubezpieczyciela za sprawcę wypadku komunikacyjnego z dnia 18 października 2014 roku, w którym zginęła ich córka A. W. (1), co doprowadziło do naruszenia ich dobra osobistego w postaci więzi rodzinnej. Powodowie wskazali, że każde z nich otrzymało od pozwanego w toku likwidacji szkody zgłoszonej mu w dniu 15 grudnia 2014 roku kwoty po 20 000 zł. stanowiące 50% zadośćuczynienia pomniejszonego z uwagi na przyjęte przez likwidatora przyczynienie się poszkodowanej A. W. (1) do powstania szkody ze względu na niezapięcie pasów bezpieczeństwa. Powód A. B. (1)

dotatkowo otrzymał połowę kosztów pogrzebu w kwocie 118,80 zł., a wobec kwestionowania przyczynienia się córki do zaistnienia szkody, domaga się zwrotu pozostałej niewypłaconej sumy (k. 3-14 akt IC 1161/15).

W odpowiedzi na pozew pozwany - (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w S. - wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powodów kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych wraz z opłatą od pełnomocnictwa (k. 100-106 akt IC 1161/15).

W tym piśmie procesowym pozwany uznał swoją odpowiedzialność cywilną z tytułu wypadku z dnia 18 października 2014 roku, w wyniku którego śmierć poniosła córka powodów - A. W. (1), zakwestionował natomiast wysokość roszczeń i ich nieudowodnienie; zanegował wymagalność roszczeń na datę wcześniejszą niż dzień wyrokowania. Pozwany wnosząc o oddalenie powództwa wskazał, że w toku likwidacji szkody przyznał na rzecz powodów kwoty po 20 000 zł, jako 50% przyznanych sum z uwagi na uznanie, iż A. W. (1) przyczyniła się do zaistnienia szkody podróżując bez zapiętych pasów bezpieczeństwa. Zdaniem pozwanego wypłacając na rzecz A. B. (1) połowę poniesionych kosztów pogrzebu w kwocie 118,80 zł. zakład ubezpieczeń wywiązał się z obowiązku cywilnego (k. 105 akt IC 1161/15).

Na podstawie art. 219 k.p.c. mocą zarządzenia z dnia 18 maja 2016 roku sprawa IC 1161/15 została połączona do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia ze sprawą I C 1172/15 i dalej obydwie sprawy toczyły się pod wspólną sygnaturą IC 1172/15 (k. 197 akt IC 1161/15).

W dalszym toku postępowania stanowiska stron nie uległy zmianie.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 18 października 2014 roku w P. Ł. W. umyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym przez to, że kierując samochodem marki T. (...) o nr rej. (...) i wyjeżdżając z drogi podporządkowanej nie ustąpił pierwszeństwa przejazdu poruszającemu się w kierunku P. samochodem osobowym marki P. o nr rej. (...) P. W., w następstwie czego pojazd kierowany przez Ł. W. uderzył w lewy tylny bok samochodu P. W., w wyniku czego ten ostatni stracił panowanie nad pojazdem, zjechał na prawe pobocze i dachował. Wskutek obrażeń doznanych w wypadku A. W. (1) zmarła (niesporne, **dowód:** wyrok k. 24). Wyrokiem z dnia 02 czerwca 2015 roku Sąd Rejonowy w Nowym Tomyślu uznał Ł. W. winnym spowodowania tego wypadku i skazał go na karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania (**dowód:** wyrok k. 24).

Obrażenia, których doznała A. W. (1) w wypadku były tego rodzaju, że zapięcie bądź niezapięcie pasów bezpieczeństwa nie miało żadnego wpływu na ich zakres oraz skutki. Nawet prawidłowo zapięte pasy bezpieczeństwa nie zapobiegają uniknięciu bardzo poważnych obrażeń, zwłaszcza głowy, będących następstwem uderzenia bocznego w pojazd (**dowód:** łączna opinia biegłych specjalistów: lekarza medycyny sądowej dra nauk med. M. G. oraz z zakresu techniki samochodowej i ruchu drogowego M. M. (1) k. 369-390).

Pojazd mechaniczny marki T. (...) o nr rej. (...) ubezpieczony był w chwili wypadku od odpowiedzialności cywilnej w pozwanym (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w S. (okoliczność niesporna; **dowód:** informacja Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego k. 25).

W chwili śmierci A. W. (1) była żoną powoda P. W. i matką J. W.. Jej rodzicami są powodowie A. i A. B. (1), natomiast M. i D. B. to jej bracia (okoliczność niesporna, **dowody:** odpisy skrócone aktów stanu cywilnego k. 22; k. 57; k. 58; k. 49 akt IIC 825/15; k. 58 akt XXVC 1979/15; k. 51 akt IIC 825/15).

Powód P. W. poniósł następujące koszty pogrzebu: usługi pogrzebowej, w tym zakupu trumny, przewozu osoby zmarłej w kwocie 2 680 zł., obsługi na pogrzebie i asysty przygrobowej w kwocie 600 zł., obsługi kamieniarskiej w kwocie 1900,35 zł., wieńca pogrzebowego, stroika na trumnę w kwocie 356,40 zł., obuwia dla powoda P. W. w kwocie 99,99 zł., kurtki dla niego w kwocie 229 zł., sukienki dla zmarłej w kwocie 119 zł., butów dla J. W. w kwocie 49,99 zł., obuwia dla zmarłej w kwocie 59 zł., kurtki damskiej w kwocie 59,99 zł., produktów spożywczych na stypę w kwocie 78 zł. i w kwocie 349,39 zł., w kwocie 25,91 zł., w kwocie 225,33 zł.; w kwocie 117,40 zł., paliwa w kwocie 194,02 zł. (**dowód:**

faktury k. 43; 44; 51,94; 95; 96; 97, 98; 99; 100; 101; 102-104; 106-107; 109; 110; dowód dostawy k. 44; paragony k. 105; 108).

A. W. (1) w chwili śmierci miała 32 lata (**dowód:** odpis skrócony aktu zgonu k. 22). Z zawodu była pracownikiem wykwalifikowanym o specjalności gospodarstwo domowe, ukończyła naukę w Zespole Szkół (...) w T.; miała wykształcenie średnie ogólne i zasadnicze zawodowe (**dowód:** dyplom uzyskania tytułu zawodowego k. 116; świadectwo dojrzałości liceum zawodowego k. 115). W czerwcu 2000 roku ukończyła kurs pisania komputerowego (**dowód:** zaświadczenie k. 114). W lutym 2001 roku złożyła egzamin czeladniczy w rzemiośle kucharza (**dowód:** świadectwo czeladnicze k. 117). W sierpniu 2005 roku uzyskała tytuł zawodowy technika informatyka (**dowód:** dyplom uzyskania tytułu zawodowego k. 118). Była zatrudniona w firmie (...) od 2005 roku jako pracownik montażu. Przed śmiercią zarabiała około 1 500 zł. na rękę miesięcznie (**dowód:** zeznania świadka A. B. (3) k. 285, protokół elektroniczny rozprawy z dnia 18 marca 2016 roku 00:09:18-00:12:11; przesłuchanie powoda P. W. w charakterze strony oraz przedstawiciela ustawowego małoletniego powoda J. W. k. 489-491; protokół elektroniczny rozprawy z dnia 05 lipca 2017 roku 00:04:42-00:22:29).

W 2011 roku osiągnęła dochód (...) zł., a jej mąż – powód P. W. (...) zł., w 2012 roku A. W. (1) osiągnęła dochód w wysokości (...) zł., a jej mąż – powód P. W. (...) zł. w 2013 roku A. W. (1) uzyskała dochód w kwocie (...) zł., a w 2014 roku, do chwili śmierci uzyskała dochód w wysokości (...) zł. (**dowód:** zeznanie o wysokości osiągniętego dochodu k. 119-124; 125-127v; 128-135v).

A. W. (1) wyszła za mąż w 2010 roku za powoda P. W.. Niedługo po ślubie urodził im się syn, który jednak zmarł z powodu wcześniactwa. (...) urodził się powód J. W., również jako wcześniak. Rodzice starali się zapewnić mu jak najlepsze warunki zwłaszcza, że od urodzenia był niepełnosprawny i wymagał leczenia i rehabilitacji, otrzymywał zasiłek pielęgnacyjny w kwocie po 153 zł. miesięcznie, zasiłek rodzinny w kwocie 77 zł. miesięcznie, dodatek do tego zasiłku w kwocie po 66 zł. miesięcznie, a ojciec sprawował nad nim opiekę uzyskując świadczenie z tytułu rezygnacji z zatrudnienia w kwocie najpierw po 620 zł. od 01 stycznia 2014 roku do 31 stycznia 2015 roku, następnie po 1200 zł. do 31 grudnia 2015 roku i po 1300 zł do 31 marca 2016 roku. Małoletni otrzymywał też świadczenie pielęgnacyjne w okresie od 01 maja 2014 roku do 31 grudnia 2014 roku w kwocie po 800 zł. miesięcznie, a od 01 stycznia 2015 roku do 31 grudnia 2015 roku po 1200 zł. miesięcznie (**dowód:** orzeczenia o niepełnosprawności k. 63; 64; 65; zaświadczenie o stanie zdrowia k. 66-66v; historia choroby k. 68-92; decyzja o przyznaniu zasiłku k. 260-260v; decyzja o przyznaniu świadczenia k. 261-261v; k. 263-263v; k. 264-decyzja o przyznaniu zasiłków k. 262-262v; przesłuchanie powoda P. W. w charakterze strony oraz przedstawiciela ustawowego małoletniego powoda J. W. k. 489-491; protokół elektroniczny rozprawy z dnia 05 lipca 2017 roku 00:04:42-00:22:29). W chwili śmierci matki miał 2 lata, obecnie ma 5 lat. Prawie jej nie pamięta, choć często wspomina, że razem robili zakupy, czy wstawiali pranie; pyta o nią, jak wyglądała. W weekendy zajmuje się nim siostra zmarłej – A. B. (3) oraz dziadkowie ojczyści i macierzyści. Chodzi do przedszkola, w tym roku pójdzie do szkoły. Jest wesołym chłopcem, daje sobie radę w kontaktach z rówieśnikami. Interesuje się bajkami, chętni je ogląda, lubi kolorować rysunki, układać klocki (...). Nie chce nigdy zostać u kogoś na noc, zawsze wraca do domu, do ojca, z którym śpi w jednym łóżku (**dowód:** zeznania świadka A. B. (3) k. 285, protokół elektroniczny rozprawy z dnia 18 marca 2016 roku 00:09:18-00:12:11; przesłuchanie powoda P. W. w charakterze strony oraz przedstawiciela ustawowego małoletniego powoda J. W. k. 489-491; protokół elektroniczny rozprawy z dnia 05 lipca 2017 roku 00:04:42-00:22:29).

Powód P. W. po ślubie z A. W. (1) pracował jako kierowca TIR-a, po wypadku zrezygnował z tej pracy i otworzył własną działalność gospodarczą, którą jednak zlikwidował z powodów ekonomicznych oraz po to, aby sprawować opiekę nad powodem J. W., gdy żona wróciła po urlopie macierzyńskim do pracy – było to kwietniu 2014 rok, na pół roku przed jej śmiercią. Wtedy sytuacja rodziny poprawiła się, razem z żoną mieli dochód miesięczny w wysokości (...) zł. (**dowód:** zeznania świadka A. B. (3) k. 285, protokół elektroniczny rozprawy z dnia 18 marca 2016 roku 00:09:18-00:23:38; przesłuchanie powoda P. W. w charakterze strony oraz przedstawiciela ustawowego małoletniego powoda J. W. k. 489-491; protokół elektroniczny rozprawy z dnia 05 lipca 2017 roku 00:04:42-00:22:29). Rodzina mieszkała sama, w wybudowanym systemem gospodarczym domu z materiałów uzyskanych ze starych domów. W. wprowadzili się do niego jeszcze w 2009 roku (**dowód:** zeznania świadka A. B. (3) k. 285, protokół elektroniczny

rozprawy z dnia 18 marca 2016 roku 00:09:18-00:12:11; przesłuchanie powoda P. W. w charakterze strony oraz przedstawiciela ustawowego małoletniego powoda J. W. k. 489-491; protokół elektroniczny rozprawy z dnia 05 lipca 2017 roku 00:04:42-00:22:29).

Po śmierci A. W. (1) powód J. W. uzyskał rentę rodzinną w kwocie ok. 820-840 zł. miesięcznie; teraz to jest 866 zł. netto miesięcznie (**dowód:** zeznania świadka A. B. (3) k. 285, protokół elektroniczny rozprawy z dnia 18 marca 2016 roku 00:09:18-00:15:58; przesłuchanie powoda P. W. w charakterze strony oraz przedstawiciela ustawowego małoletniego powoda J. W. k. 489-491; protokół elektroniczny rozprawy z dnia 05 lipca 2017 roku 00:04:42-00:22:29).

P. W. po śmierci żony nie korzystał ze wsparcia psychologa, lecz członków rodziny. Spadły na niego wszystkie obowiązki, które wcześniej dzielił z żoną. Musiał zająć się nie tylko opieką nad synem, którą i wcześniej sprawował, ale również uprać, ugotować, posprzątać, zająć się ogródkiem, który ona wcześniej uprawiała. Do dzisiaj zadaje sobie pytanie, dlaczego tak się stało i dlaczego, tą drogą, a nie inną wtedy pojechali, często razem z synem jeżdżą na grób żony i matki, dużo o niej rozmawiają w rodzinie, to pomaga im złagodzić ból (**dowód:** przesłuchanie powoda P. W. w charakterze strony oraz przedstawiciela ustawowego małoletniego powoda J. W. k. 489-491; protokół elektroniczny rozprawy z dnia 05 lipca 2017 roku 00:04:42-00:22:29).

Pismem doręczonym pozwanemu w dniu 24 listopada 2014 roku powodowie P. W. i J. W. zgłosili szkodę domagając się kwoty po 250 000 zł. tytułem zadośćuczynienia, 150 000 zł. odszkodowania na rzecz P. W. i 200 000 zł. odszkodowania na rzecz J. W. oraz kwoty 5 259,02 zł. tytułem zwrotu kosztów pogrzebu i po 180,61 zł. renty miesięcznej na rzecz małoletniego (**dowód:** zgłoszenie szkody k. 26-40, potwierdzenie odbioru k. 41). Pismem z dnia 10 grudnia 2014 roku doręczonym pozwanemu 15 grudnia 2014 roku powód P. W. zgłosił dalsze roszczenie o zwrot 434,40 zł. tytułem poniesionych kosztów pogrzebu (**dowód:** zgłoszenie k. 42; potwierdzenie odbioru k. 45).

Pozwany likwidując szkodę wypłacił na rzecz P. W. i J. W. kwoty po 20 000 zł. tytułem zadośćuczynienia, po 10 000 zł. tytułem stosownego odszkodowania oraz 5 040,02 zł. tytułem zwrotu kosztów pogrzebu (niesporne).

Powódka A. B. (2) była matką A. W. (1), a powód A. W. (2) był jej ojcem. Była ich drugim z pięciorga dzieci. Gdy wyszła za mąż, w domu rodzinnym pozostała jeszcze trójka dzieci, bo najstarszy syn już wtedy był po ślubie i nie mieszkał z rodzicami (**dowód:** przesłuchanie powódki A. B. (2) w charakterze strony k. 491-492; protokół elektroniczny rozprawy z dnia 05 lipca 2017 roku 00:22:35-00:28:57). A. B. (4) z mężem zamieszkała w odległości 4km od rodziców, więc przyjeżdżała do nich codziennie. Mieli bardzo dobre relacje. Dobre stosunki pozostały do dziś z zięciem i wnukiem. A. B. (2) z mężem lubili zajmować się wnukiem J., zostawali z nim, gdy rodzice musieli dokądś pojechać. Matka bardzo kochała córkę, specjalnie o nią dbała, ponieważ w dzieciństwie A. W. (1) miała usuniętą nerkę (**dowód:** przesłuchanie powódki A. B. (2) w charakterze strony k. 491-492; protokół elektroniczny rozprawy z dnia 05 lipca 2017 roku 00:22:35-00:28:57). Po jej śmierci pogrzyżła się w żalobie, odczuwała brak córki. Dawała sobie radę bez wsparcia psychologicznego. Często przychodziły do niej sąsiadki, które stanowiły dla niej takie wsparcie. Dodatkowo wszyscy członkowie rodziny wzajemnie się wspierali, dużo ze sobą rozmawiali. To był dla nich rodzaj terapii. Brak córki najdotkliwiej odczuwa w czasie świąt, wtedy również wszyscy ją wspominają (**dowód:** przesłuchanie powódki A. B. (2) w charakterze strony k. 491-492; protokół elektroniczny rozprawy z dnia 05 lipca 2017 roku 00:22:35-00:28:57). Powód A. B. (1) był wtedy na emeryturze, choć dorabiał jako ochroniarz. Do dziś pracuje w tym charakterze. Bardzo boli go utrata córki. Mimo, że jest mężczyzną, to często płacze po jej stracie i dalej jest mu bardzo ciężko; wsparcie dostaje od członków rodziny (**dowód:** przesłuchanie powoda A. B. (1) w charakterze strony k. 492-493; protokół elektroniczny rozprawy z dnia 05 lipca 2017 roku 00:29:06-00:31:25).

Powód A. B. (1) zapłacił 237,60 zł. za wieniec pogrzebowy dla córki A. B. (4) (**dowód:** faktura k. 59 akt IC 1161/15).

Pismem doręczonym pozwanemu w dniu 15 grudnia 2014 roku powodowie A. i A. B. (1) zgłosili szkodę domagając się kwoty po 100 000 zł. tytułem zadośćuczynienia oraz A. B. (1) kwoty 237,60 zł. tytułem zwrotu kosztów pogrzebu (**dowód:** zgłoszenie szkody k. 25-29 akt IC 1161/15, potwierdzenie odbioru k. 30 tych akt).

Pozwany likwidując szkodę wypłacił na rzecz A. i A. B. (1) kwoty po 20 000 zł. tytułem zadośćuczynienia oraz na rzecz A. B. (1) 118,80 zł. tytułem zwrotu kosztów pogrzebu (niesporne).

Powodowie M. B. i D. B. byli braćmi zmarłej A. W. (1). Rodzeństwo było z sobą bardzo zżyte. M. miał 26 lat, gdy ona zmarła, mieszka ciągle z rodzicami. Od 2007 roku pracuje jako ślusarz narzędziowy w tym samym zakładzie, w którym ona pracowała. Dużo zawdzięcza siostrze, która pomagała mu w nauce matematyki i polskiego. Był świadkiem na jej ślubie, codziennie się widywali. Przed oczami ma jej obraz z wieczoru poprzedzającego jej śmierć, gdy odprowadzał ją i J. do samochodu. Po śmierci przeżył okres żałoby, wsparcia poszukiwał u innych członków rodziny. Do dziś kultywuje jej pamięć odwiedzając grób oraz zamawiając i uczestnicząc w mszach świętych. Dwa lata po jej śmierci M. B. ożenił się. Razem z żoną planują dzieci, nadal mieszkają z rodzicami powoda (**dowód:** przesłuchanie powoda M. B. w charakterze strony k. 493-494; protokół elektroniczny rozprawy z dnia 05 lipca 2017 roku 00:31:58-00:38:29). Powód M. B. w dniu pogrzebu kupił siostrze wiązanekę za kwotę 127,44 zł., z czego pozwany zwrócił mu 63,72 zł. (**dowód:** faktura k. 5 akt IIC 825/15).

Pismem doręczonym pozwanemu w dniu 15 grudnia 2014 roku powód M. B. zgłosił szkodę domagając się kwoty 50 000 zł. tytułem zadośćuczynienia oraz kwoty 127,44 zł. tytułem zwrotu kosztów pogrzebu (**dowód:** zgłoszenie szkody k. 20-25 akt IIC 825/15, potwierdzenie odbioru k. 26 tych akt).

Pozwany likwidując szkodę wypłacił na rzecz M. B. kwotę 10 000 zł. tytułem zadośćuczynienia oraz 63,72 zł. tytułem zwrotu kosztów pogrzebu (niesporne).

Powód D. B. miał 18 lat, gdy zmarła A. W. (1). Mieszkał wtedy i mieszka do dziś z rodzicami. Gdy ona wyprowadziła się, miał 13 lat. Jednak więzi rodzinne nie rozluźniły się po wyprowadzce siostry, ponieważ powód pomagał jej i jej mężowi przy budowie domu, często pomagał w opiece nad J.. Po szkole często jeździł do niej. Gdy będąc w pracy dostał wiadomość o jej śmierci, rozplakał się i nie mógł kontynuować pracy. Pracuje w tym samym zakładzie, co ona. Spotykali się tam codziennie. Po jej śmierci dużo rozmawiali w rodzinie, te rozmowy bardzo mu pomogły przejść proces żałoby (**dowód:** przesłuchanie powoda D. B. w charakterze strony k. 494; protokół elektroniczny rozprawy z dnia 05 lipca 2017 roku 00:39:02-00:41:57). Powód D. B. w dniu pogrzebu kupił siostrze wiązanekę za kwotę 127,44 zł., z czego pozwany zwrócił mu 63,72 zł. (**dowód:** faktura k. 65 akt XXVC 1979/15).

Pismem doręczonym pozwanemu w dniu 15 grudnia 2014 roku powód D. B. zgłosił szkodę domagając się kwoty 50 000 zł. tytułem zadośćuczynienia oraz kwoty 127,44 zł. tytułem zwrotu kosztów pogrzebu (**dowód:** zgłoszenie szkody k. 29-33 akt XXVC 1979/15, potwierdzenie odbioru k. 34 tych akt).

Pozwany likwidując szkodę wypłacił na rzecz M. B. kwotę 10 000 zł. tytułem zadośćuczynienia oraz 63,72 zł. tytułem zwrotu kosztów pogrzebu (niesporne).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dowodów z dokumentów urzędowych w postaci wyroku sądu karnego, odpisu skróconego aktu zgonu oraz odpisów skróconych aktów małżeństwa i urodzenia, dyplomów, świadectw i certyfikatów, orzeczeń o niepełnosprawności, decyzji administracyjnych, faktur, paragonów a także dokumentów prywatnych w postaci informacji o osiągniętych dochodach. Ustaleń faktycznych Sąd dokonał również na podstawie zeznań świadka A. B. (3), przesłuchania powodów w charakterze strony, przy czym za małoletniego powoda J. W. Sąd przesłuchał jego ojca – P. W.. Ustaleń w zakresie przyczynienia się zmarłej do zaistnienia szkody Sąd dokonał na podstawie dowodu z łącznej opinii biegłych: specjalisty w zakresie rekonstrukcji wypadków drogowych M. M. (1) oraz specjalisty medycyny sądowej dra nauk medycznych M. G..

Powyżej wskazanym dowodom Sąd przydał moc dowodową oraz walor wiarygodności.

Sąd nie oparł ustaleń na pierwotnej pisemnej opinii biegłego specjalisty ds. techniki samochodowej i ruchu drogowego M. M. (1), ponieważ opinia ta była niepełna, a sam biegły wskazał na potrzebę wypowiedzenia się przez lekarza

medycyny sądowej w zakresie wpływu zapięcia bądź niezapięcia pasów bezpieczeństwa na zakres i skutki obrażeń doznanych w wypadku przez A. W. (1) (k. 346).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zgodnie z przepisem art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. nr 124, poz. 1152 ze zm.) w brzmieniu obowiązującym w dacie zaistnienia szkody (18 października 2014 roku) z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, której następstwem jest śmierć, uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia bądź też utrata, zniszczenie lub uszkodzenie mienia. Stosownie do treści art. 36 ust. 1 pkt 1 tej ustawy odszkodowanie ustala się i wypłaca w granicach odpowiedzialności cywilnej posiadacza lub kierującego pojazdem mechanicznym, najwyżej jednak do ustalonej w umowie ubezpieczenia sumy gwarancyjnej. Suma gwarancyjna nie może być niższa niż równowartość w złotych w przypadku szkód na osobie – 5 000 000 euro w odniesieniu do jednego zdarzenia, którego skutki są objęte ubezpieczeniem bez względu na liczbę poszkodowanych - a ustalana jest przy zastosowaniu kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski obowiązującego w dniu wyrządzenia szkody.

Zgodnie z treścią art. 19 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych poszkodowany w związku ze zdarzeniem objętym umową ubezpieczenia obowiązkowego odpowiedzialności cywilnej może dochodzić roszczeń bezpośrednio od zakładu ubezpieczeń.

W myśl art. 435 k.c., do którego odsyła art. 36 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych - prowadzący na własny rachunek przedsiębiorstwo lub zakład wprawiany w ruch za pomocą sił przyrody (pary, gazu, elektryczności, paliw płynnych itp.) ponosi odpowiedzialność za szkodę na osobie lub mieniu, wyrządzoną komukolwiek przez ruch przedsiębiorstwa lub zakładu, chyba że szkoda nastąpiła wskutek siły wyższej albo wyłącznie z winy poszkodowanego lub osoby trzeciej, za którą nie ponosi odpowiedzialności. Stosownie do treści § 1 art. 436 zdanie pierwsze k.c. odpowiedzialność przewidzianą w artykule poprzedzającym ponosi również samoistny posiadacz mechanicznego środka komunikacji poruszanego za pomocą sił przyrody. Statuowana tym przepisem odpowiedzialność względem pasażera samochodu oparta jest na zasadzie ryzyka, która oznacza, że posiadacz taki nie może uwolnić się od niej w drodze ekskulpacji, jedyną podstawą uchylenia tej odpowiedzialności może być tylko udana egzoneracja, a więc wykazanie, że szkoda nastąpiła wskutek siły wyższej, wyłącznej winy poszkodowanego lub wyłącznej winy osoby trzeciej, za którą posiadacz nie ponosi odpowiedzialności.

Należy podkreślić, że zasada odpowiedzialności cywilnej pozwanego zakładu ubezpieczeń względem powodów wynikająca z wypadku drogowego z dnia 18 października 2014 roku, w wyniku którego śmierć poniosła A. W. (1), oparta na treści art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 22 marca 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. Nr 124, poz. 1152) w zw. z art. 822 § 1 k.c. – nie była w procesie kwestionowana. Powyższe rozważania prowadzą do wniosku, że pozwany zakład ubezpieczeń ponosi odpowiedzialność względem powodów na podstawie przywołanych norm prawnych zawartych w ustawie o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, a to wobec uprzedniego przyjęcia odpowiedzialności kierującego pojazdem, którego właściciel posiadał ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej w pozwanym zakładzie, za spowodowanie wypadku, w wyniku którego zginęła A. W. (1).

Roszczenia każdego z powodów należy poddać oddzielnej analizie, aczkolwiek rozważania prawne będą częściowo wspólne, ponieważ wszyscy powodowie zgłosili tego samego rodzaju żądanie zadośćuczynienia, powodowie za wyjątkiem J. W. i A. B. (2) żądanie zwrotu kosztów pogrzebu, a powodowie P. W. i J. W. odszkodowania za znaczne pogorszenie się ich sytuacji wskutek śmierci A. W. (1). Małoletni J. W. dochodził również renty alimentacyjnej.

Przyjmując istnienie odpowiedzialności pozwanego za skutki wypadku, jakiemu uległa A. W. (1) w dniu 18 października 2014 roku, rozważyć należy kolejno zgłoszone przez powodów żądania pod kątem ich zasadności i wysokości. W pierwszym rzędzie jednak należy ocenić podniesiony przez pozwanego zarzut przyczynienia się poszkodowanej do wystąpienia wypadku roku oparty na twierdzeniu o tym, że A. W. (1) podróżowała bez zapiętych pasów bezpieczeństwa w związku z czym doznane przez nią obrażenia były poważniejsze niż gdyby miała zapięte pasy.

Zgodnie z art. 362 k.c., jeżeli poszkodowany przyczynił się do powstania lub zwiększenia szkody, obowiązek jej naprawienia ulega odpowiedniemu zmniejszeniu stosownie do okoliczności, a zwłaszcza do stopnia winy obu stron. W wyroku z dnia 29 lipca 2014 roku Sąd Apelacyjny w Łodzi wskazał, że art. 362 k.c. ma zastosowanie do roszczeń osób najbliższych związanych ze śmiercią bezpośrednio poszkodowanego (I ACa 156/14, LEX nr 1506233). Przyczynieniem się jest każde zachowanie się poszkodowanego pozostające w normalnym związku przyczynowym ze szkoda, za którą ponosi odpowiedzialność inna osoba. Przyczynienie się do szkody występuje wtedy, gdy na podstawie stanu faktycznego sprawy uzasadniony jest wniosek, że bez udziału poszkodowanego szkoda by nie powstała lub nie przybrałaby ustalonych rozmiarów. Uznanie przyczynienia się za kategorię obiektywną oznacza, że nie należą do jej treści elementy podmiotowe, takie jak wina lub jej brak. Mają one natomiast znaczenie dla stopnia zmniejszenia odszkodowania (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 29 października 2008 r., IV CSK 228/08, niepubl. i z dnia 19 listopada 2009 r., IV CSK 241/09, niepubl.), co w praktyce zwykle nazywa się "stopniem przyczynienia się poszkodowanego". Ocena zachowania poszkodowanego pod kątem tak rozumianego przyczynienia jest obowiązkiem sądu rozpoznającego sprawę w toku instancji, jest to bowiem ocena prawna podejmowana na podstawie ustaleń, w konkretnych okolicznościach danej sprawy. Z tych względów ocena ta należy do sądu, a nie do biegłego.

O tym, czy obowiązek naprawienia szeroko pojętej szkody należy zmniejszyć ze względu na przyczynienie się, a jeżeli tak - w jakim stopniu należy to uczynić, decyduje sąd w procesie sędziowskiego wymiaru odszkodowania w granicach wyznaczonych przez przytoczony art. 362 k.c. Decyzja o obniżeniu odszkodowania jest uprawnieniem sądu, a rozważenie wszystkich okoliczności in casu, w wyniku oceny konkretnej i indywidualizowanej - jest jego powinnością. Do okoliczności, o których mowa w art. 362 k.c., zaliczają się - między innymi - wina lub nieprawidłowość zachowania poszkodowanego, porównanie stopnia winy obu stron, rozmiar doznanej krzywdy i ewentualne szczególne okoliczności danego przypadku, a więc zarówno czynniki subiektywne, jak i obiektywne (tak s. apel. w Białymstoku w wyroku z dnia 28 sierpnia 2014 roku, I ACa 290/14, LEX nr 1511627).

Analizując okoliczności niniejszej sprawy Sąd uznał, że znaczenie przesądzające o braku przyczynienia się A. W. (1) w jakimkolwiek zakresie do zaistnienia szkody, w szczególności odniesienia obrażeń skutkujących jej zgonem ma łączna pisemna opinia biegłych specjalistów M. M. (1) i M. G., którzy szeroko umotywowali swoje stanowisko, iż w okolicznościach zdarzenia kwestia zapięcia bądź niezapięcia pasów bezpieczeństwa przez pasażerkę P. – A. W. (1) nie ma jakiegokolwiek znaczenia, ponieważ kierujący samochodem marki T. Ł. W. uderzył w bok samochodu, którym ona podróżowała. Uderzenie boczne powoduje to, że pasy bezpieczeństwa nie chronią w takim zakresie, jak przy uderzeniu czołowym. W konsekwencji nie ma mowy o jej przyczynieniu się do powstania szkody. Taka sama w konkluzjach była opinia wydana w postępowaniu karnym. Tym samym wypłatę świadczeń dokonaną przez pozwanego w toku postępowania likwidacyjnego z potrąceniem 50% uznać należy za bezzasadną, a podnoszenie zarzutu przyczynienia się poszkodowanej do zaistnienia szkody w tym postępowaniu jako zmierzające jedynie do przedłużenia postępowania.

W dalszej kolejności należało poddać analizie każde z roszczeń powodów pod kątem ich zasadności i wysokości, przy czym z uwagi na to, że sprawy zostały połączone do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia (art. 219 k.p.c.) należało w wyroku orzec osobno o żądaniach każdego z powodów.

W zakresie roszczenia wszystkich powodów o zadośćuczynienie podstawę prawną stanowi obowiązujący w chwili zdarzenia art. 446 § 4 k.c., zgodnie z którym Sąd może przyznać najbliższemu członkowi rodziny zmarłego odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Opisane w tym przepisie roszczenie przysługuje „najbliższemu członkowi rodziny zmarłego”. Przyjmuje się, że do grona tego zalicza się takie osoby, których sytuacja życiowa kształtowała się w pewnej zależności od zmarłego oraz istniał faktyczny stosunek bliskości ze zmarłym. Stopień pokrewieństwa ma natomiast znaczenie wtórne, choć samo pokrewieństwo musi wystąpić (por. A. Rzetecka-

Gil, Kodeks cywilny. Komentarz. Zobowiązania - część ogólna; LEX/el., 2011; nr 117241). W świetle ugruntowanego orzecznictwa ustalenie, kto w danym przypadku jest najbliższym członkiem rodziny, należy do sądu orzekającego (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 września 1973 r., sygn. akt II CR 446/73, LEX nr 7301; także: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 grudnia 1969 r.; sygn. akt III PRN 77/69; OSNC 1970/9/160).

Zadośćuczynienie przewidziane w art. 446 § 4 k.c. służy rekompensacie krzywdy po śmierci osoby najbliższej i ma za zadanie złagodzić wywołane tym zdarzeniem cierpienia psychiczne, a także ma pomóc pokrzywdzonemu w dostosowaniu się do zmienionej sytuacji. Z treści powyższego przepisu wynika, że określenie wysokości należnego zadośćuczynienia ustawodawca pozostawił uznaniu sędziowskiemu, wskazując jedynie, że ma to być kwota odpowiednia do doznanej krzywdy. Użyte w art. 446 § 4 k.c. wyrażenie "odpowiednia suma" zawiera już w sobie pojęcie niemożności ścisłego ustalenia zadośćuczynienia ze względu na istotę krzywdy. Dlatego przy ustaleniu zadośćuczynienia nie stosuje się automatyzmu, a każda krzywda jest oceniana przez pryzmat konkretnych okoliczności sprawy. Należy podnieść, że w razie śmierci osoby bliskiej na rozmiar krzywdy mają przede wszystkim wpływ dramatyzm doznań osoby bliskiej, poczucie osamotnienia i pustki, cierpienia moralne i wstrząs psychiczny wywołany śmiercią tej osoby, rodzaj i intensywność więzi łączących pokrzywdzonych ze zmarłym, wystąpienie zaburzeń będących skutkiem tego odejścia (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 23 kwietnia 2013 r. V ACa 30/13, LEX nr 1313281). O wysokości zadośćuczynienia z art. 446 § 4 k.c. rozstrzyga stopień i nasilenie odczuwanej krzywdy oraz potrzeba zrehabilitowania jej skutków. O odczuwanym poczuciu krzywdy decydują różne okoliczności, w tym przede wszystkim stopień bliskości i poziom oraz charakter relacji z osobą zmarłą. Decyduje o nim również osobista wrażliwość osoby pokrzywdzonej, która jest właściwa każdej z osób pokrzywdzonych i inna u każdej z nich (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 29 kwietnia 2013 r., V ACa 22/13, LEX nr 1321931). W literaturze i orzecznictwie wskazuje się, że na rozmiar krzywdy, o której mowa w art. 446 § 4 k.c., mają wpływ przede wszystkim: wstrząs psychiczny i cierpienia moralne wywołane śmiercią osoby bliskiej, poczucie osamotnienia i pustki po jej śmierci, rodzaj i intensywność więzi łączącej pokrzywdzonego ze zmarłym, rola w rodzinie pełniona przez osobę zmarłą, wystąpienie zaburzeń będących skutkiem śmierci osoby bliskiej, stopień, w jakim pokrzywdzony będzie umiał odnaleźć się w nowej rzeczywistości i zdolność do jej zaakceptowania, wiek pokrzywdzonego (por. między innymi wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 czerwca 2011 r. III CSK 279/10, niepubl.) Dlatego Sąd ustalając wartość zadośćuczynienia powinien opierać się na obiektywnych i sprawdzalnych kryteriach, przy jednoczesnym uwzględnieniu indywidualnej sytuacji stron (por. wyrok Sądu Najwyższego z 12 września 2002 r. IV CKN 1266/00, niepubl.). Należy także wskazać, że jednym z kryteriów określających „odpowiedniość” zadośćuczynienia jest jego kompensacyjny charakter – zadośćuczynienie musi przedstawiać ekonomicznie odczuwalną wartość, przy utrzymaniu jej w rozsądnych granicach.

W świetle powyższych rozważań Sąd uznał, że wszyscy powodowie wykazali istnienie więzi, o której mowa w art. 446 § 4 k.c. ze zmarłą A. W. (1), co uzasadnia przyznanie im zadośćuczynienia z tytułu jej zerwania wskutek zachowań osoby, za którą pozwany ubezpieczyciel ponosi odpowiedzialność cywilną.

Powodowie: P. W. był mężem zmarłej, a J. W. jej synem; A. i A. B. (1) byli jej rodzicami, a M. i D. B. jej braćmi. Zarówno świadek A. B. (3), jak i wszyscy powodowie (z wyjątkiem małoletniego) obrazowo przedstawili sytuację, która przekonała Sąd o istnieniu silnej więzi rodzinnej pomiędzy powodami a A. W. (1). Więzy te były wielopłaszczyznowe, bliskie i głębokie. Ich zerwanie doprowadziło do powstania głębokiej rany emocjonalnej, która przez długi czas żałoby nie mogła i dotąd nie może się zbliznić, o czym świadczą wnioski płynące z depozycji wskazanych osób.

W ocenie Sądu odpowiednią kwotą zadośćuczynienia do doznanej przez powoda P. W. i J. W. krzywdy wynikającej z zerwania więzi z żoną i matką będzie po 205 000 zł. Sąd ustalając wysokość zadośćuczynienia w stosunkowo wysokich kwotach oparł się na kryteriach obiektywnych, przy jednoczesnym uwzględnieniu indywidualnej sytuacji każdego z tych powodów. Powodowie przeżyli ogromny wstrząs po śmierci żony i matki. Utrata żony i matki jest największym dramatem w życiu człowieka. Tej straty nic nie jest w stanie naprawić. Małoletni – w chwili śmierci matki dwuletni chłopczyk - nigdy nie powie do nikogo (...), i nie będzie mógł przeżywać z nią dzieciństwa, dorastania, a potem dorosłego życia. Jego ojciec natomiast w jednej chwili stał się wdowcem z malutkim, niepełnosprawnym synem, któremu musi zastąpić matkę. Młody wiek zmarłej w powiązaniu z faktem pozostawienia małego dziecka i męża, który z tym ogromem tragedii musiał sobie poradzić sprawia, że rozmiar doznanej przez tych powodów krzywdy jest

olbrzymi, a to uzasadnia przyznanie wysokich zadośćuczynień. Śmierć żony była dla powoda P. W. ogromną stratą, ponieważ jego sytuacja kształtowała się w codziennej zależności od zmarłej.

Ustalone przez Sąd kwoty zadośćuczynień dla tych powodów są stosunkowo wysokie, jednak nie sposób nie zauważyć zarysowującej się w ostatnim czasie w orzecznictwie sądowym tendencji do zasądzania przez Sąd Najwyższy i sądy powszechne zadośćuczynień w takich sprawach na dużo wyższym niż dotąd poziomie. Tytułem przykładu należy wskazać na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 czerwca 2013 roku wydany w sprawie I CSK 614/12 (Legalis nr 759427), w którym zasądzono zadośćuczynienie w kwocie ponad 200 000 zł. Podobna sytuacja miała miejsce w sprawie o sygnaturze IV CSK 416/11 (wyrok SN z dnia 10 maja 2012 roku).

Dokonanie wypłaty przez pozwane towarzystwo ubezpieczeń w toku postępowania kwoty po 20 000 zł. zostały przez Sąd zaliczone na poczet ustalonego zadośćuczynienia i dlatego zasądzeniu podlegały kwoty po 185 000 zł., w pozostałym zakresie powództwa o zadośćuczynienie podlegały oddaleniu.

O odsetkach ustawowych zasądzonych od należności głównej w zakresie zadośćuczynień tych powodów Sąd orzekł na podstawie art. 817 § 1 k.c. Pismem doręczonym pozwanemu w dniu 24 listopada 2014 roku powodowie P. W. i J. W. zgłosili szkodę domagając się kwoty po 250 000 zł. tytułem zadośćuczynienia, 150 000 zł. odszkodowania na rzecz P. W. i 200 000 zł. odszkodowania na rzecz J. W. oraz kwoty 5 259,02 zł. tytułem zwrotu kosztów pogrzebu i po 180,61 zł. renty miesięcznej na rzecz małoletniego (zgłoszenie szkody k. 26-40, potwierdzenie odbioru k. 41). W ocenie Sądu pozwany już na etapie postępowania likwidacyjnego dysponował materiałem dowodowym pozwalającym mu prawidłowo ustalić i ocenić zakres doznanych szkód. Nie płacąc prawidłowo ustalonych świadczeń popadł w opóźnienie skutkujące obowiązkiem zapłaty odsetek, zgodnie z żądaniem pozwu.

W ocenie Sądu powództwo A. i A. B. (1) obejmujące zadośćuczynienie zasługują na uwzględnienie w całości, ponieważ ich żądania są niewygórowane i adekwatne do doznanej krzywdy i cierpienia z powodu śmierci córki – jako osoby bliskiej w rozumieniu art. 446 § 4 k.c. Ten przepis stanowi podstawę prawną powództwa. Dowody z odpisów skróconych aktów stanu cywilnego w powiązaniu z depozycjami każdego z powodów przekonały Sąd o istnieniu bardzo silnej i głębokiej więzi pomiędzy rodzicami a zmarłą córką. Osoby te wzajemnie się wspierały i pomagały w życiu, co dowodzi istnienia pewnej zależności pomiędzy nimi w życiu codziennym. Widywali się prawie codziennie z uwagi na bliskość miejsca zamieszkania, a także pomoc świadczoną przez dziadków wnukowi i jego rodzicom w opiece nad małoletnim J.. Wszyscy tworzyli kochającą się rodzinę, więc strata A. W. (1) spowodowała u tych powodów ogromną krzywdę. Strata dziecka, nawet dorosłego jest dla rodziców niewyobrażalna u trudna do zrozumienia. W związku z tym doznana krzywda winna zostać naprawiona, a jedynym możliwym ku temu sposobem jest zapłata zadośćuczynienia.

Sąd uznał, że odpowiednią będzie kwota 100 000 zł, a biorąc pod uwagę wypłatę świadczenia przez pozwanego w wysokości 20 000 zł. zasądzeniu podlegała różnica – dochodzona przez każdego z powodów kwota 80 000 zł. Sąd nie uznał, aby poszkodowana przyczyniła się do powstania szkody, więc nie ma podstaw do obniżenia ustalonych kwot zadośćuczynień.

O odsetkach ustawowych zasądzonych od należności głównej w zakresie zadośćuczynień tych powodów Sąd orzekł na podstawie art. 817 § 1 k.c. – zgodnie z żądaniem. Pismem doręczonym pozwanemu w dniu 15 grudnia 2014 roku powodowie A. i A. B. (1) zgłosili szkodę domagając się kwot po 100 000 zł. tytułem zadośćuczynienia oraz A. B. (1) kwoty 237,60 zł. tytułem zwrotu kosztów pogrzebu (zgłoszenie szkody k. 25-29 akt IC 1161/15, potwierdzenie odbioru k. 30 tych akt).

W ocenie Sądu pozwany już na etapie postępowania likwidacyjnego dysponował materiałem dowodowym pozwalającym mu prawidłowo ustalić i ocenić zakres doznanych szkód. Nie płacąc prawidłowo ustalonych świadczeń popadł w opóźnienie skutkujące obowiązkiem zapłaty odsetek, zgodnie z żądaniem pozwu.

Powództwa braci poszkodowanej – M. i D. B. okazały się w zakresie zadośćuczynień częściowo uzasadnione.

Ci powodowie również wykazali istnienie więzi, o której mowa w art. 446 § 4 k.c., co czyni ich roszczenia zasadnymi. Jednak mając na uwadze to, iż więzi pomiędzy braćmi a siostrą były luźniejsze niż między nią a mężem, synem czy rodzicami, a ponadto nie tracąc z pola widzenia tego, iż ich sytuacja nie kształtowała się z nią w tak silnej zależności jak pozostałych powodów Sąd uznał ich roszczenia za wygórowane, a adekwatnym do rozmiaru krzywdy wywołanej śmiercią siostry zadośćuczynieniem winna być kwota po 50 000 zł., co przy uwzględnieniu sum wypłaconych w toku likwidacji szkody (po 10 000 zł.) daje zasądzone kwoty po 40 000 zł. w pozostałym zakresie powództwo każdego z nich o zadośćuczynienie podlegało oddaleniu.

O odsetkach ustawowych zasądzonych od należności głównej w zakresie zadośćuczynień tych powodów Sąd orzekł na podstawie art. 817 § 1 k.c. Pismem doręczonym pozwanemu w dniu 15 grudnia 2014 roku powód M. B. zgłosił szkodę domagając się kwoty 50 000 zł. tytułem zadośćuczynienia oraz kwoty 127,44 zł. tytułem zwrotu kosztów pogrzebu (zgłoszenie szkody k. 20-25 akt IIC 825/15, potwierdzenie odbioru k. 26 tych akt). Pismem doręczonym pozwanemu w dniu 15 grudnia 2014 roku powód D. B. zgłosił szkodę domagając się kwoty 50 000 zł. tytułem zadośćuczynienia oraz kwoty 127,44 zł. tytułem zwrotu kosztów pogrzebu (zgłoszenie szkody k. 29-33 akt XXVC 1979/15, potwierdzenie odbioru k. 34 tych akt).

W ocenie Sądu pozwany już na etapie postępowania likwidacyjnego dysponował materiałem dowodowym pozwalającym mu prawidłowo ustalić i ocenić zakres doznanych szkód. Nie płacąc prawidłowo ustalonych świadczeń popadł w opóźnienie skutkujące obowiązkiem zapłaty odsetek, zgodnie z żądaniem pozwu od kwot po 40 000 zł.

W zakresie żądania zasądzenia odszkodowania na rzecz powodów P. W. i J. W. z tytułu znacznego pogorszenia się sytuacji na skutek śmierci A. W. (1) Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Podstawę prawną tak skonstruowanego roszczenia stanowi przepis art. 446 § 3 k.c., w myśl którego Sąd może przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego stosowne odszkodowanie, jeżeli wskutek jego śmierci nastąpiło znaczne pogorszenie ich sytuacji życiowej.

Unormowanie zawarte w przywołanym przepisie jest wyjątkiem od zasady, że roszczenia odszkodowawcze zostają przyznane jedynie osobom bezpośrednio poszkodowanym, tworzy on podstawę dla samodzielnych roszczeń osób bliskich, które należą do kręgu tzw. pośrednio poszkodowanych. Uruchomienie roszczeń z art. 446 § 3 k.c. warunkuje śmierć poszkodowanego na skutek doznanego uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia. Z przepisu art. 446 § 3 k.c. wynika roszczenie odszkodowawcze dla najbliższych członków rodziny, przy czym art. 446 § 3 k.c. nie zawiera żadnych wskazówek co do strony podmiotowej pojęcia „najbliższy członek rodziny.” Należy jednak przyjąć, że są to nie tylko małoletnie dzieci, ale także osoby, których sytuacja życiowa kształtowała się w pewnej zależności od zmarłego /tak m. in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 sierpnia 1970 roku, II CR 313/70/. Nie ulega w ocenie Sądu wątpliwości, że najbliższymi osobami dla zmarłej A. W. (1) są: jej mąż – powód P. W. i syn – małoletni J. W..

Podstawą przyznania odszkodowania z art. 446 § 3 k.c. jest "znaczne pogorszenie sytuacji życiowej", a więc nie tylko obecnej sytuacji materialnej, lecz także utrata realnej możliwości polepszenia warunków życia i realizacji planów życiowych. Pogorszenie musi mieć charakter obiektywny i wynikać ze śmierci osoby najbliższej. Decydujące nie są subiektywne odczucia pośrednio poszkodowanego, ale kryteria obiektywne. Wobec dodania § 4 do art. 446 k.c. będącego podstawą do naprawienia krzywdy wyrządzonej śmiercią członka rodziny, § 3 tego artykułu może być podstawą prawną do kompensaty jedynie szkody majątkowej. Pogorszenie sytuacji życiowej ma bardzo szerokie znaczenie. Śmierć bezpośrednio poszkodowanego może bowiem wywołać bardzo różne następstwa, które przejawiają się w uszczerbku poniesionym przez inne podmioty. Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 08 lipca 1974 roku /I CR 361/74, OSPiKA z 1975 roku, poz. 204/ podniósł, iż „jest rzeczą notoryczną, że poważne cierpienia moralne wpływają ujemnie na sprawność psychiczną i fizyczną, osłabiają energię życiową i inicjatywę, obniżają wydajność pracy, co z reguły wywołuje reperkusje w ogólnej sytuacji życiowej.” Odszkodowanie z art. 446 § 3 k.c. ma na celu pokrycie różnych strat materialnych trudnych do uchwycenia bądź wyliczenia, wymaga wzięcia pod uwagę całokształtu okoliczności sprawy. Należy także podkreślić, iż wysokość jego powinna być umiarkowana, utrzymana w rozsądnych granicach. Celem odszkodowania przyznanego na podstawie art. 446 § 3 k.c. ma być zrekompensowanie rzeczywistego

znacznego pogorszenia sytuacji życiowej najbliższych członków rodziny zmarłego. Nie może być ono natomiast źródłem wzbogacenia się tych osób /tak w wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu w wyroku z dnia 29 marca 1994 roku, I ACr 758/93, Wokanda 1994/8/5/. Jednocześnie kwota odszkodowania powinna wyrażać taką kwotę, która odczuwalna jest jako realne, adekwatne przysporzenie zarówno przez uprawnionego, jak i z obiektywnego punktu widzenia.

Należy równocześnie pamiętać, że odszkodowanie należne na podstawie art. 446 § 3 k.c. nie jest odszkodowaniem pełnym w rozumieniu art. 361 § 2 k.c., lecz z woli ustawodawcy "stosownym", tj. takim, które ułatwi przystosowanie się uprawnionemu do zmienionej sytuacji życiowej. Dyspozycja tego przepisu nie obejmuje zatem obowiązku wyrównania wszystkich szkód ustalonych detalicznie, pozostających w związku przyczynowym ze śmiercią członka bliskiej rodziny, gdyż ze swej natury jest to kompensacja o charakterze ryczałtowym. Nie obejmuje więc utraty wszystkich możliwych w przyszłości korzyści od osoby, która utraciła życie. Przy określeniu wysokości dochodzonego odszkodowania nie można więc brać pod uwagę rachunkowego wyliczenia strat poniesionych przez poszkodowanego na skutek nieotrzymania np. części zarobków zmarłego, która przypadła na poszkodowanego w czasie jego życia. Jeśli odszkodowanie należne na podstawie art. 446 § 3 k.c. jest odszkodowaniem "stosownym", to powinno ono obejmować "wypośrodkowaną" kwotę w stosunku do całokształtu okoliczności sprawy (tak Sąd najwyższy w wyroku z dnia 24 października 2007 roku, IV CSK 194/07, LEX nr 487528, i z dnia 14 marca 2007 roku, I CSK 465/06, LEX nr 327917).

Przenosząc wszystkie powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, stwierdzić należy, że powództwo o odszkodowanie P. W. jest zasadne w całości, a J. W. do kwoty 90 000 zł.

Powodowie wykazali, że A. W. (1) łożyła na ich utrzymanie, i że taka sytuacja trwałaby przez najbliższe kilkadziesiąt lat. Odszkodowanie ma pokryć szkodę rzeczywistą, albo przyszłą, ale taką, której prawdopodobieństwo wystąpienia jest wysokie. W sytuacji ustalenia, że A. W. (1) była młodą kobietą zarabiającą i prowadzącą dom wspólnie z mężem powódka należy uznać, że taki stan rzeczy trwałby nadal i na przyszłość. Istnieje bardzo duże prawdopodobieństwo, że A. W. (1) nadal w takim zakresie wspierałaby męża i syna, i w związku z tym ponieśli oni szkodę. Trudno jednak wyliczyć skrupulatnie jej rozmiar zważywszy zmieniające się w czasie okoliczności oraz możliwości finansowe i zdrowotne wszystkich członków rodziny. Jednak Sąd uznał, że kwota 80 000 zł. na rzecz męża poszkodowanej i 100 000 zł. na rzecz jej syna, to sumy odpowiednie w rozumieniu art. 446 § 3 k.c. biorąc pod uwagę fakt, iż jeszcze przez wiele lat rodzina żyłaby wspólnie i wzajemnie by się wspierała. Dokonanie wypłaty przez ubezpieczyciela kwot po 10 000 zł. każe Sądowi uwzględnić powództwo w tym zakresie wobec powoda P. W. w całości, a wobec J. W. do kwoty 90 000 zł., o czym orzeczono w wyroku. Dalej idące powództwo J. W. oddalono.

O odsetkach ustawowych od tych świadczeń orzeczono na tej samej podstawie, co przy zadośćuczynieniach dla tych osób.

Analizując żądanie powodów: P. W., A. B. (1), M. B. i D. B. zasądzenia zwrotu kosztów pogrzebu A. W. (1), to zgodnie z treścią art. 446 § 1 k.c., jeżeli wskutek uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia nastąpiła śmierć poszkodowanego, zobowiązany do naprawienia szkody powinien zwrócić koszty leczenia i pogrzebu temu, kto je poniósł.

Pozwany nie negował w sporze wysokości wskazywanych jako poniesione kosztów pogrzebu, jednak nie zwrócił ich w całości, ponieważ uznawał 50%-towe przyczynienie się A. W. (1) do zaistnienia szkody. Przyczynienie się zmarłej nie zostało potwierdzone w toku tego postępowania, więc należało zasądzić pozostałą część tych kosztów wraz z należnymi odsetkami liczonymi od 31 dnia po upływie 30 dni od zgłoszenia szkody w tym zakresie przez te osoby. Dlatego na rzecz powoda A. B. (1) zasądzona została kwota 118,80 zł., na rzecz powodów M. i D. B. kwoty po 63,72 zł. Sąd uznał, że wysokość tych kosztów została udowodniona za pomocą dowodów z faktur dołączonych do pozwów. W przypadku powoda P. W. zasądzeniu z tego tytułu podlegała kwota 5 073,76 zł., ponieważ w takim zakresie nie została pokryta w postępowaniu likwidacyjnym, a powód udowodnił za pomocą faktur i paragonów złożonych wraz z pozwem, że poniósł w tym zakresie koszty pogrzebu żony A. W. (1).

Odnosnie żądania renty zgłoszonego przez powoda J. W., to znajduje ono oparcie w treści art. 446 § 2 k.c. zgodnie z którym osoba, względem której ciążył na zmarłym ustawowy obowiązek alimentacyjny, może żądać od zobowiązanego do naprawienia szkody renty obliczonej stosownie do potrzeb poszkodowanego oraz do możliwości zarobkowych i majątkowych zmarłego przez czas prawdopodobnego trwania obowiązku alimentacyjnego. Niekwestionowane jest, że A. W. (1) obciążał wobec syna obowiązek alimentacyjny, którego ramy wyznaczają potrzeby małoletniego poszkodowanego, jak i możliwości zarobkowe i majątkowe zmarłej. Powód ten twierdził, że w ostatnim okresie przed śmiercią zmarła przeznaczała na potrzeby syna kwotę 450 zł. z rodzinnego budżetu i z tego wywodził swe roszczenie (k. 13v-14).

W ocenie Sądu jest ono niezasadne tak w zakresie renty skapitalizowanej, jak i dalszej na przyszłość, ponieważ powód J. W. po śmierci matki uzyskał rentę rodzinną w wysokości ok. 800-900 zł., co oznacza, że bezpośrednio na jego potrzeby otrzymał i otrzymuje więcej środków niż za życia matki, skoro nawet w pozwie i w żądaniu twierdzi, że była to kwota jedynie 450 zł. należy pamiętać, że renta alimentacyjna, której podstawę stanowi przywołany przepis art. 446 § 2 k.c. nie może odzwierciedlać sumy dochodów przeznaczanych na potrzeby małoletniego, lecz w świetle treści tego przepisu być pochodną potrzeb poszkodowanego oraz do możliwości zarobkowych i majątkowych zmarłej matki. Takich elementów strona powodowa nie dowodziła, choć tak czy inaczej świadczenie z zabezpieczenia socjalnego w wysokości 800-900 zł. w ocenie Sądu w pełni zrekompensowało szkodę w tej postaci.

Z tych względów powództwo J. W. o rentę (w tym skapitalizowaną) zostało oddalone.

O kosztach procesu orzeczono co do każdej spraw oddzielnie.

I tak w sprawie z powództwa P. W. na podstawie art. 100 zdanie drugie w zw. z art. 108 § 1 k.p.c.

P. W. wygrał sprawę prawie w całości, bo w 98%, co uzasadnia zastosowanie wskazanego przepisu i obciążenie w całości pozwanego poniesionymi przez tego powoda kosztami procesu. Na zasądzone koszty procesu na rzecz tego powoda składa się: opłata od pozwu w kwocie 2 000 zł., 360,95 zł. wynagrodzenia biegłych oraz wynagrodzenie fachowego pełnomocnika wraz z opłatą od pełnomocnictwa policzone na podstawie § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jedn. Dz. U. z 2013, poz. 490) w zw. z § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 roku, poz. 1804), przy czym wobec reprezentowania w jednej sprawie (wniesiono jeden pozew) dwóch powodów (dodatkowo J. W.) Sąd uwzględnił w tym zakresie połowę tego wynagrodzenia, czyli 3 600 zł. oraz opłatę skarbową od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł. Łącznie dało to kwotę 5 977,95 zł.

Na podstawie art. 113 ust.1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. nr 167, poz. 1398 ze zm.) w zw. z art. 98 k.p.c. Sąd nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa (Kasy Sądu Okręgowego w Warszawie) kwotę 11 254 zł. tytułem uiszczenia brakujących kosztów sądowych obejmujących nieuiszczoną część opłaty sądowej.

Powód J. W. ostał się ze swoimi roszczeniami w 85%, więc na podstawie art. 100 zdanie pierwsze k.p.c. należało stosunkowo rozdzielić koszty procesu. Ten powód poniósł następujące koszty procesu: opłata od pozwu w kwocie 2 000 zł., 360,95 zł. wynagrodzenia biegłych oraz wynagrodzenie fachowego pełnomocnika policzone na podstawie § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jedn. Dz. U. z 2013, poz. 490) w zw. z § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 roku, poz. 1804), przy czym wobec reprezentowania w jednej sprawie (wniesiono jeden pozew) dwóch powodów (dodatkowo P. W.) Sąd uwzględnił w tym zakresie połowę tego wynagrodzenia, czyli 3 600 zł. oraz opłatę skarbową od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł. Łącznie dało to kwotę 5 977,95 zł., z czego 85% stanowi 5 081,25 zł. Pozwany w tym sporze poniósł następujące

koszty procesu: 100 zł. tytułem wynagrodzenia biegłych oraz wynagrodzenie fachowego pełnomocnika policzone na podstawie § 6 pkt 7 cytowanego wyżej rozporządzenia, przy czym i w tym przypadku Sąd uwzględnił połowę tego wynagrodzenia wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa czyli łącznie daje to 3 717 zł. Z tego 15% stanowi 557,55 zł. Po dokonaniu kompensaty zasądzeniu od pozwanego na rzecz J. W. pozostało 4 523,70 zł.

Na podstawie art. 113 ust.1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. nr 167, poz. 1398 ze zm.) w zw. z art. 98 k.p.c. Sąd nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa (Kasy Sądu Okręgowego w Warszawie) kwotę 11 050 zł. tytułem uiszczenia brakujących kosztów sądowych obejmujących nieuiszczoną część opłaty sądowej.

W sprawie z powództwa D. B. podstawę rozstrzygnięcia o kosztach procesu stanowi art. 100 zdanie pierwsze w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. Powód D. B. ostał się ze swoimi roszczeniami w 53%, a pozwany wygrał proces w 47%. W takiej proporcji winno nastąpić rozliczenie kosztów procesu. D. B. poniósł następujące koszty procesu: opłata sądowa w kwocie 3 754 zł., wynagrodzenie biegłych w kwocie 360,95 zł., wynagrodzenie fachowego pełnomocnika w kwocie 3 600 zł. oraz opłaty skarbowe od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł. Łącznie daje to kwotę 7 731,95 zł., z tego 53% stanowi 4 097,93 zł.. Pozwany poniósł w sporze koszt swego fachowego pełnomocnika w kwocie 3 6017 zł. oraz 100 zł. wynagrodzenia biegłych. Z tego 47% stanowi 1 746,99 zł. Po dokonaniu kompensaty zasądzono od pozwanego na rzecz D. B. kwotę 2 350,94 zł.

W sprawie z powództwa M. B. podstawę rozstrzygnięcia o kosztach procesu stanowi art. 100 zdanie pierwsze w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. Powód M. B. ostał się ze swoimi roszczeniami w 53%, a pozwany wygrał proces w 47%. W takiej proporcji winno nastąpić rozliczenie kosztów procesu. M. B. poniósł następujące koszty procesu: opłata sądowa w kwocie 3 754 zł., wynagrodzenie biegłych w kwocie 360,95 zł., wynagrodzenie fachowego pełnomocnika w kwocie 3 600 zł. oraz opłaty skarbowe od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł. Łącznie daje to kwotę 7 731,95 zł., z tego 53% stanowi 4 097,93 zł.. Pozwany poniósł w sporze koszt swego fachowego pełnomocnika w kwocie 3 6017 zł. oraz 100 zł. wynagrodzenia biegłych. Z tego 47% stanowi 1 746,99 zł. Po dokonaniu kompensaty zasądzono od pozwanego na rzecz M. B. kwotę 2 350,94 zł.

W sprawie z powództwa A. i A. B. (1) podstawę rozstrzygnięcia o kosztach procesu stanowi art. 98 w zw. z art. 108 § 1 k.p.c.

Powodowie A. i A. B. (1) wygrali sprawę w całości, więc pozwany winien im zwrócić poniesione koszty procesu. Powód A. B. (1) poniósł następujące koszty procesu: opłata sądowa w kwocie 4006 zł., wynagrodzenie biegłych w kwocie 360,95 zł., wynagrodzenie fachowego pełnomocnika w kwocie 3 600 zł. oraz opłata skarbowa od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł. Łącznie daje to kwotę 7 983,95 zł. zasądzoną od pozwanego na rzecz A. B. (1). Powódka A. B. (2) poniosła następujące koszty procesu: opłata sądowa w kwocie 4000 zł., wynagrodzenie biegłych w kwocie 360,95 zł., wynagrodzenie fachowego pełnomocnika w kwocie 3 600 zł. oraz opłata skarbowa od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł. Łącznie daje to kwotę 7 977,95 zł. zasądzoną od pozwanego na jej rzecz w wyroku.